

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2018.5.23.
COM(2018) 414 final

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

**Litvánia 2018. évi nemzeti reformprogramjáról,
amelyben véleményezi Litvánia 2018. évi stabilitási programját**

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Litvánia 2018. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Litvánia 2018. évi stabilitási programját

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre¹ és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására²,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira³,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) A Bizottság 2017. november 22-én elfogadta az éves növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2018. évi európai szemeszterét. A Bizottság kellő figyelmet fordított az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérére. Az Európai Tanács 2018. március 22-én jóváhagyta az éves növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet alapján 2017. november 22-én elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Litvániát nem sorolta azon tagállamok közé, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra kerül sor. A Bizottság ugyanezen a napon az euróövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást is elfogadott, amelyet az Európai Tanács 2018. március 22-én hagyott jóvá. A Tanács 2018. május 14-én elfogadta az euróövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást (a továbbiakban: az euróövezetre vonatkozó ajánlás).

¹ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

² COM(2018) 414 final.

³ P8_TA(2018)0077 és P8_TA(2018)0078.

- (2) Mivel Litvánia pénzneme az euró, továbbá tekintettel a gazdasági és monetáris unió gazdaságainak szoros összefonódására, Litvániának gondoskodnia kell arról, hogy teljeskörűen és megfelelő időben végrehajtsa az euróövezet gazdaságpolitikájára vonatkozó ajánlást, melyet az alábbi ajánlások és különösen az 1. ajánlás tükröznek.
- (3) A Litvániára vonatkozó 2018. évi országjelentést⁴ 2018. március 7-én tették közzé. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2017. július 11-én elfogadott országspecifikus ajánlások és az előző években Litvániának címzett ajánlások végrehajtása érdekében hozott intézkedéseket, valamint az Európa 2020 stratégia nemzeti szintre lebontott célkitűzései tekintetében Litvánia által elért eredményeket.
- (4) Litvánia 2018. április 26-án benyújtotta 2018. évi nemzeti reformprogramját, április 30-án pedig 2018. évi stabilitási programját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor.
- (5) A vonatkozó országspecifikus ajánlásokat figyelembe vették az európai strukturális és beruházási alapok 2014–2020 közötti időszakra szóló programozása során. Az 1303/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet⁵ 23. cikke szerint, amennyiben az a vonatkozó tanácsi ajánlások végrehajtásának elősegítése érdekében szükséges, a Bizottság kérheti egy tagállamtól, hogy vizsgálja felül partnerségi megállapodását és releváns programjait, és javasoljon azokhoz módosításokat. A Bizottság az európai strukturális és beruházási alapok eredményességét és a gondos gazdasági irányítást összekapcsoló intézkedések alkalmazására vonatkozó iránymutatásokban további részletekkel szolgált arról, hogyan alkalmazná az említett rendelkezést⁶.
- (6) Litvánia jelenleg a Stabilitási és Növekedési Paktum prevenciós ágához tartozik. A 2018. évi stabilitási program szerint a kormány a 2018–2020-as időszakban a GDP 0,6 %-ának megfelelő államháztartási többletet kíván fenntartani, amely 2021-re a GDP 0,3 %-ának megfelelő többletre csökkenne. A középtávú költségvetési cél – a GDP 1 %-ának megfelelő strukturális hiány – a tervek szerint a programidőszak egésze során teljesül. 2016-ban és 2017-ben Litvánia emellett a rendszerszintű nyugdíjreform végrehajtásához és a strukturális reformokhoz kapcsolódóan átmeneti eltérést kapott. Ezek az eltérések három évre vonatkoznak. A 2018. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság-ráta a 2017-es 39,7 %-os értékről 2021-re várhatóan 35,3 %-ra csökken. Az említett költségvetési előrejelzéseket alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv megalapozott. Ugyanakkor 2019-től kezdődően a kitűzött államháztartási többletcélok elérésének támogatásához szükséges intézkedések nincsenek kellőképpen kidolgozva.
- (7) A 2017. július 11-i tanácsi ajánlás szerint Litvániának 2018-ban továbbra is teljesítenie kell középtávú költségvetési célját, figyelembe véve a rendszerszintű nyugdíjreform végrehajtásával és a strukturális reformok végrehajtásával összefüggésben engedélyezett átmeneti eltérést. Ez alapján a nettó elsődleges államháztartási kiadások⁷

⁴ SWD(2018) 213 final.

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 1303/2013/EU rendelete (2013. december 17.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 347., 2013.12.20., 320. o.).

⁶ COM(2014) 494 final.

⁷ A nettó államháztartási kiadás a teljes államháztartási kiadás, a következők kivételével: kamatkiadások, az uniós programokra fordított azon kiadások, amelyeket teljes mértékben ellentételeznek az uniós

nominális növekedési rátája 2018-ban legfeljebb 6,4 % lehet, ami azt jelenti, hogy a strukturális egyenlegnek a GDP 0,6 %-ának megfelelő mértékű romlása megengedett. A Bizottság 2018. évi tavaszi előrejelzése szerint Litvánia strukturális hiánya 2018-ban a GDP 0,7 %-át, 2019-ben pedig 0,6 %-át teszi majd ki. A strukturális egyenleg így várhatóan mindkét évben a középtávú költségvetési cél felett marad. Összességében a Tanács véleménye az, hogy Litvánia az előrejelzések szerint 2018-ban és 2019-ben meg fog felelni a Stabilitási és Növekedési Paktum rendelkezéseinek.

- (8) A környezetvédelmi adóból és a rendszeres ingatlanadóból származó bevételek továbbra is az uniós átlag alatt vannak. Litvánia végrehajtotta az ingatlanadó rendszerének reformját, és ennek keretében progresszív elemet vezetett be a rendszerbe, továbbá megszüntette a fűtési célra használt szén és kokszt jövedékiadómentességét. Tovább lehetne azonban szélesíteni az adóbázist olyan forrásokkal, amelyek kevésbé fogják vissza a növekedést. Noha Litvániában az elmúlt években javult az adóbeszedés hatékonysága, a héabevétel-kiesés még mindig a legmagasabbak között van az EU-ban. Litvánia további lépéseket tesz az adócsalás elleni küzdelem és az adózási fegyelem javítására, és a közelmúltban végrehajtott intézkedések első pozitív eredményei már érzékelhetők. Az adózási fegyelem javítása tovább növelné a költségvetési bevételeket, és hozzájárulna a méltányosabb adórendszer kialakításához.
- (9) A nyugdíjakat a bérköltségek növekedéséhez kötő új nyugdíjindexálási képlet 2018. évi bevezetésével az állami nyugdíjkiadások aránya a GDP-ben az előrejelzések szerint 2040 végéig változatlan marad. Ez biztosítaná a litván nyugdíjrendszer hosszú távú fiskális fenntarthatóságát. Ez azonban nagyrészt a járadékrata visszaesésével magyarázható, mivel a teljes bértömeg az előrejelzések szerint a munkaképes korú népesség gyors fogyása miatt lassabban nő majd a béreknél. Ez aggályokat vet fel a nyugdíjak megfelelősége szempontjából, különös tekintettel arra, hogy a litván nyugdíjak már jelenleg is a legalacsonyabbak között vannak az EU-ban. Az sem egyértelmű, hogy ez a reform hogyan fog működni a gyakorlatban, mivel a kormány jogilag köteles intézkedéseket javasolni a helyettesítési ráta csökkenése esetén. Ha a helyettesítési ráta változatlan maradna, a teljes nyugdíjkiadás GDP-hez viszonyított aránya csaknem 45 %-kal nőne a 2040-es évek végéig, ami komoly államháztartási terhet jelentene. Ezért fontos a nyugdíjrendszerrel kapcsolatos jogi bizonytalanságok tisztázása, valamint a rendszer hosszú távú költségvetési fenntarthatóságának biztosítása a nyugdíjak megfelelőségének kezelése mellett.
- (10) A munkaerőpiac gyorsan szűkül, egyrészt az erőteljes gazdasági növekedés, másrészt a kedvezőtlen demográfiai fejlemények és a kivándorlás miatt, ami máris a szakképzett munkaerő hiányához vezetett. Ebben a helyzetben olyan oktatási és képzési rendszerre van szükség, amely mindenki számára képes biztosítani a megfelelő készségeket. Jóllehet az elmúlt év során megkezdett reformok a helyes irányba tett lépéseknek tekinthetők, fontos, hogy Litvánia az oktatási és képzési rendszer eredményeinek javítása érdekében végre is hajtsa e reformokat. A litván felsőoktatás-finanszírozási és akkreditációs szabályok hozzájárulnak a felsőfokú végzettséggel rendelkezők számának növeléséhez, ám aggályok merültek fel a felsőoktatás minősége, széttagoltsága és a munkaerőpiaci kereslethez való alkalmazkodása tekintetében. A folyamatban lévő egyetemi konszolidáció, amennyiben azt kiegészíti az akkreditációs és finanszírozási szabályok változása,

alapokból származó bevételek, valamint az álláskereső járadékokra fordított kiadások nem diszkrecionális változásai. A hazai finanszírozású bruttó állóeszköz-felhalmozás négyéves időszakra van szétterítve. A diszkrecionális bevételi intézkedéseket, illetve a törvényben előírt bevételnövelést figyelembe veszik, a bevételi és a kiadási oldalon végrehajtott egyszeri intézkedéseket pedig nettósítják.

segíthet a jelenlegi kihívások kezelésében. Ezen túlmenően, a tartós demográfiai nyomás hatással van az oktatási rendszer hatékonyságára, és még inkább sürgetővé teszi a minőségi és inkluzív oktatáshoz való, egyenlő esélyekkel történő hozzáférést. A litván tanulók alapkészségek terén produkált átlag alatti eredményeit javítandó reformokra van szükség a pedagógusi alapképzésben, illetve a pedagógusi életpályarendszer és munkafeltételek terén, melyeket más, minőségcentrikus reformokkal kell kiegészíteni.

- (11) A felnőttkori oktatásban részt vevők alacsony aránya azt mutatja, hogy Litvániában a felnőttképzés rendszere továbbra is fejletlen, és nem teszi lehetővé, hogy a gazdaság hasznát húzhasson a készségfejlesztés, az innováció és a hátrányos helyzetűek (például az idősebb, munkanélküli vagy inaktív felnőttek) munkaerőpiaci integrációja kínálta előnyökből. Az infrastrukturális beruházások ellenére a szakoktatási és -képzési tanterv tartalma gyakran elavult; javítani kell emellett a helyi és regionális munkaerőpiacok igényeihez való igazodást is. A munkaalapú tanulás rendszerének kialakítása még mindig gyerekcipőben jár, és tovább bővíthető. Az aktív munkaerőpiaci intézkedések jelentősebb képzési kínálatot nyújtanak, amely azonban még tovább szélesíthető. A közelmúltban az e területen megvalósított reformok és intézkedések mindeddig nem jártak jelentős eredménnyel. Tágabb összefüggésben a szociális partnerek kapacitásának erősítése fontos szerepet játszik szerepvállalásuk előmozdításában.
- (12) Továbbra is fennállnak kihívások az egészségügyi eredmények terén, és ezek negatív hatással vannak a termelékenységre, a gazdasági versenyképességre és az életminőségre. Mivel az egészségügyi ellátórendszer túlzottan kórházközpontú, tovább kell erősíteni az alapellátást. Az egészségügyi ellátás hatékonyságának javítása érdekében mindenekelőtt az erőforrások további észszerűsítésére, valamint a kórházi és az alapellátás minőségének javítására van szükség. A betegségmegelőzési és egészségfejlesztési politikáknak határozottabban és gyorsan vissza kell szorítaniuk a kockázatos magatartásmódokat. E szakpolitikák hatóköre azonban továbbra is szűk, az ágazatok közötti együttműködés kialakulatlan, és az elszámoltathatóság az eredmények tekintetében nem kellően integrált helyhatósági szinten. A betegek által közvetlenül fizetett térítések jelentős aránya, az egészségügyi kiadások alacsony szintje és a források rossz hatékonyságú allokációja korlátozzák az egészségügyi rendszer hatékonyságát.
- (13) Litvánia számára továbbra is jelentős kihívást jelent a szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élők magas aránya és a növekvő jövedelmi egyenlőtlenség, amelyek rontják a gazdasági növekedési kilátásokat. E tényezők emellett veszélyeztetik a társadalmi kohéziót, és erősíthetik a kivándorlást. A folyamatos gazdasági növekedés ellenére az idősek, a fogyatékkal élők, a gyermekek, az egyszülős háztartások és a munkanélküliek nagymértékben ki vannak téve a szegénység és a társadalmi kirekesztés veszélyének. A litván adó- és szociális ellátórendszer korrekciós hatása az egyik legalacsonyabb az EU-ban. Bár történt néhány jelentős lépés a szegénység és a jövedelmi egyenlőtlenségek elleni küzdelemben, az országnak még hosszú utat kell megtennie ahhoz, hogy felzárkózzon az uniós szegénységi és a jövedelmi egyenlőtlenségi átlagokhoz. Az alacsony jövedelműeket terhelő viszonylag magas adóék nem ösztönzi e réteg munkavégzését, és növeli a szegénység és az egyenlőtlenség kockázatát. A munkaerőpiaci részvétel ösztönzése – különösen a kiszolgáltatott csoportokhoz tartozók és az alacsony jövedelműek esetében –, valamint az adórendszer és a szociális ellátórendszer korrekciós hatásának növelése hatékonyabb adóbehajtás mellett hozzájárulhat a

szegénység és az egyenlőtlenségek csökkentéséhez. Az ilyen intézkedések a társadalmi méltányosságot is növelhetik.

- (14) 2017-ben, a 2012 óta tartó visszafogott növekedés után lendületet kapott a termelékenység növekedése, ami enyhítette a költség-versenyképességre nehezedő nyomást. Ez a javulás azonban főként a magánszektor termelékenységnövekedésének az eredménye; az állami beruházások hatékonyságának javítása terén csak korlátozott előrelépés történt. Továbbra is alacsony az állami K+F kiadások hatékonysága és alacsony mértékű az együttműködés az ipari és a tudományos szféra között. Emellett 2016 óta jelentősen visszaesett az állami K+F beruházások szintje. A kutatási és innovációs politika szétaprózott koordinálása és irányítása rontja a hatékonyságot, és meggátolja, hogy a vállalkozások teljes mértékben kihasználhassák a különböző támogatási rendszerek nyújtotta lehetőségeket. Elősegítheti a rendelkezésre álló források jobb felhasználását az állami kutatási ágazat szervezeti rendszerére és finanszírozására irányuló, megkezdett reformok folytatása.
- (15) Litvánia eredményeket ért el korrupcióellenes keretrendszerének megerősítése terén azáltal, hogy elfogadta a lobbitevékenységre és a visszaélést bejelentő, a köz- és magánszektorban dolgozó személyek védelmére egyaránt vonatkozó jogszabályokat. E jogszabályok végrehajtása azonban továbbra is kihívást jelent. Az egészségügyi korrupció továbbra is aggodalomra ad okot, annak ellenére, hogy a kormány „tisztá kezek” programja említésre méltó eredményeket ért el.
- (16) A 2018. évi európai szemeszter keretében a Bizottság átfogóan elemezte a litván gazdaságpolitikát, és az elemzést közzétette a 2018. évi országjelentésben. A Bizottság értékelte továbbá a 2018. évi stabilitási programot és a 2018. évi nemzeti reformprogramot, valamint az előző években Litvániának címzett ajánlások végrehajtása érdekében hozott intézkedéseket. Figyelembe vette nemcsak azoknak Litvánia fenntartható költségvetési, valamint társadalom- és gazdaságpolitikája szempontjából képviselt jelentőségét, hanem azt is, hogy megfelelnek-e az uniós szabályoknak és iránymutatásoknak, tekintve, hogy az Unió átfogó gazdasági kormányzását az uniós szempontoknak a leendő tagállami döntésekbe való beépítésével kell megerősíteni.
- (17) Ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2018. évi stabilitási programot, és azt a véleményt fogalmazta meg, hogy Litvánia várhatóan megfelel a Stabilitási és Növekedési Paktum rendelkezéseinek,

AJÁNLJA, hogy Litvánia 2018-ban és 2019-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

- 1. Javítsa az adózási fegyelmet, és terjessze ki az adóbázist a növekedést kevésbé visszafogó forrásokra. Biztosítsa a nyugdíjrendszer hosszú távú fenntarthatóságát, a nyugdíjak megfelelőségének fenntartása mellett.
- 2. Javítsa az oktatás, a képzés és a felnőttképzés minőségét, hatékonyságát és munkaerőpiaci relevanciáját. Javítsa az egészségügyi rendszer teljesítményét a járóbeteg-szakellátás súlyának a kórházi ellátással szembeni fokozásával, a betegségmegelőző intézkedések egyebek mellett helyi szintű erősítésével, valamint az ellátás minőségének és megfizethetőségének a javításával. A szegénység és a jövedelmi egyenlőtlenségek csökkentése érdekében javítsa az adórendszer és a szociális ellátórendszer kialakítását.
- 3. Ösztönözze a termelékenység növekedését az állami beruházások hatékonyságának javításával, a kutatási és innovációs politika hatékony kormányzati koordinációjával,

valamint a tudomány és az ipar közötti együttműködést támogató állami intézkedések hiányosságainak pótlásával és hatékonyságának növelésével.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

*a Tanács részéről
az elnök*